

Referanser: KM 24/21, AGU 05/22

Arkivsak: 22/00096-1

Rekrutteringsstilling i Den norske kirke - Prest under utdanning

Sammendrag

Det har de siste årene vært et økende fokus på behovet for rekruttering til kirkelige stillinger. Over tid har det etablert seg en praksis i flere bispedømmer der man har tilbudt teologistudenter stillinger som menighetsprest samtidig som man studerer, fordi kirken har en økende utfordring med å få kvalifiserte søkere til ledige stillinger. I all hovedsak er det snakk om andrekarriere-studenter. Dette har blitt håndtert noe ulikt i bispedømmene, og det har vært knyttet flere utfordringer til en slik praksis. Under kirkemøtet i november 2021 ble kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger behandlet (KM 24/21) og i Kirkemøtets vedtak framkom det at en slik ordning, kalt «prest under utdanning», forutsettes å komme på plass senest fra Kirkemøtet 2022.

Det legges opp til to alternative løsninger for opprettelse av “prest under utdanning”-stilling (PUU-stilling). Fortrinnsvis foreslås det at når en stilling som menighetsprest har vært utlyst uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere, har bispedømmerådet mulighet til å omgjøre den konkrete, tidligere utlyste stillingen midlertidig til en PUU-stilling.

Alternativt kan det opprettes en prestekandidat-stilling ikke på basis av en tidligere utlyst stilling, men basert på et framtidig forventet bemanningsbehov.

knyttet til fullføring av studiet og godkjenning for ordinasjon, samt bindingstid. I perioden fram til ordinasjon (tilsvarende studieperioden) gis det permisjon med lønn tilpasset studieprogresjonen for det enkelte semester etter en individuelt utarbeidet plan. Det legges opp til en gjennomsnittlig arbeidsmengde på 60 % av full stilling i studieperioden fram til ordinasjon slik at betalt permisjon vil utgjøre 40% av full stilling.

Studieperioden er foreslått til maksimum 4 år. Dette for å sikre at ordningen har en oversiktlig tidshorisont for både arbeidstaker og arbeidsgiver. Slik sett kan et masterløp e.l. inkorporeres i ordningen. Ordningen legger opp til en viss bindingstid etter fullført studieløp.

Etter fullført studieløp og oppnådd ordinasjon, vil det for alternativ 1 innebære at stillingsinnehaver normalt ordineres til prestetjeneste på samme tjenestested og med samme vilkår som i den tidligere utlyste stillingen. For alternativ 2 vil stillingsinnehaver ordineres til tjeneste som prostiprest i samme prosti eller flere av bispedømmets prostier som har behov for økt prestedekning, og får da vilkår som følger en slik stilling.

Forslaget medfører at det må gjøres endringer i tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for menighetsprester og personalreglement for Den norske kirke.

Forslag til vedtak

1. Forslaget til ordning for «Prest under utdanning» sendes på høring til berørte instanser
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake i mai 2022.

Saksorientering

Bakgrunn

Det har over tid etablert seg en praksis i flere bispedømmer der man har tilbudt teologistudenter stillinger som menighetsprest samtidig som man studerer, ut fra kirkens behov for å få dekket vakante stillinger. I all hovedsak er det snakk om andre-karriere studenter. Dette har blitt håndtert noe ulikt i bispedømmene, og det har vært knyttet flere utfordringer til en slik praksis.

I januar 2019 skrev Martin Enstad, leder av Presteforeningen, artikkelen “*Prest under utdanning – en skisse til å kombinere jobb og studier for second-career prester*”, hvor han tar til orde for å få på plass en ordning med rekrutteringsstilling som kombinerer jobb og utdanning.

På vårparten i 2021 tok HR-seksjonen i Kirkerådet initiativ til å sette sammen en partssammensatt gruppe som skulle se på en enhetlig ordning for ansettelse av prester som er under utdanning. Mandatet var å utvikle en felles nasjonal og kvalitetssikret praksis for en ordning for “prest under utdanning”. Gruppen ble satt sammen av en stiftsdirektør, en fra juridisk seksjon i Kirkerådet, en fra Bispemøtet, HR-sjef i Kirkerådet, en representant fra Presteforeningen, en representant fra Fagforbundet TeoLOGene, en personalsjef og en prost. I august 2021 sammenfattet de sine foreløpige anbefalinger i et notat. I januar 2022 fikk gruppen seg forelagt og ga tilbakemeldinger på første utkast til den framlagte ordningen som her beskrives.

Gruppens anbefalinger ble omtalt i KM 24/21 *Kvalifikasjonskrav for kirkelige stillinger*, som ble behandlet på kirkemøtet 2021. Komiteen som arbeidet med saken hadde følgende merknad til kirkemøtet:

Komiteen har merket seg at saksutredningen beskriver en ordning kalt «prest under utdanning», og legger til grunn at denne ordningen kommer på plass senest fra Kirkemøtet 2022 (merknad 2).

Kirkemøtet gjorde etter dette følgende vedtak: *Kirkemøtet ber Kirkerådet utarbeide en ordning for prest under utdanning* (KM 24/21 vedtakspunkt. 7). Dette vedtaket danner grunnlaget for denne saksutredningen.

Her følger først en kortfattet beskrivelse av forslaget til rammeverk for «prest under utdanning»-ordning. Derneft vil ulike sider av en slik ordning bli drøftet mer inngående.

Forslag til ordning for «Prest Under Utdanning» (PUU-stilling)

1. Opprettelse og utlysning av PUU-stilling - to alternativer

Når en stilling som menighetsprest har vært utlyst uten at det har meldt seg kvalifiserte søkere (faglig kvalifisert eller personlig egnet til stillingen), har bispedømmerrådet, vanligvis innenfor en periode på maksimum 4 måneder etter at stillingen sist var lyst ut på ordinært vis, mulighet for å omgjøre stillingen til en PUU-stilling. Dette kan gjøres på to måter:

Alternativ 1 - normalordning

Bispedømmerrådet omgjør den konkrete, tidligere utlyste stillingen midlertidig til en PUU-stilling for en periode på inntil 4 år. Stillingen lyses så ut som en fast 100 % stilling der en vesentlig del av stillingen er avsatt til fullføring av studier og kvalifisering for ordinasjon til prestatjeneste. Tjenestested og tjenestedistrikt er her normalt det samme som den opprinnelige utlyste og ubesatte stillingen. Om lag 40 % av stillingen må i denne perioden dekkes opp ved bruk av prostiets øvrige presterressurser. Det kan vurderes om prostiet i denne perioden skal tilføres tilsvarende ekstra ressurser.

Ved ordinasjon vil stillingsinnehaver normalt ordineres til prestatjeneste på samme tjenestested og med samme vilkår som i den tidligere utlyste stillingen.

Alternativ 2 - basert på framskrivning

Alternativt til normalordningen i alt. 1, kan bispedømmerrådet opprette en eller flere PUU-stillinger basert på en framskrivning av rekrutteringssituasjonen 4 år fram i tid. Dette kan gjøres dersom behovet for nyrekrutteringer til bispedømmet av ulike grunner antas å være større enn det en regner med å få rekruttert på normalt vis og gjennom bruk av PUU-stillinger som i alt. 1. Bispedømmerrådet kan i så fall gjøre vedtak om opprettelse av en eller flere PUU-stillinger som lyses ut som faste 100% stillinger. Den vesentlige delen av stillingen lyses ut i en periode på inntil 4 år, på samme vilkår som i alternativ 1. Tjenestedistriktet som lyses ut kan her normalt være hele bispedømmet, med tjenestested i et navngitt prosti i studieperioden, inntil 4 år.

Ved ordinasjon vil stillingsinnehaver ordineres til tjeneste som prostiprest i samme prosti eller flere av bispedømmets prostier som har behov for økt prestedekning.

2. Målgruppe og kvalifikasjonskrav

Denne ordningen henvender seg primært til andrekarriere-kandidater som ikke har tilstrekkelig utdanning til å bli prest, men ønsker å oppnå kompetanse med tanke på framtidig prestatetjeneste i Den norske kirke. Det forutsettes at man med 2 års fulltidsstudier kan kvalifisere seg til prestatetjeneste i henhold til Tjenesteordning for menighetsprester § 3. Dette må være bekreftet av studiestedet. Det forutsettes at man allerede er opptatt på Bispemøtets VTV-ordning, eller vil bli det før tiltredelse i stillingen.

Forslag til ordning stiller imidlertid ikke noe alderskrav ut over det som allerede finnes i tjenesteordningen.

3. Tilsetting i PUU-stilling

Det tilsettes i fast 100% stilling med visse betingelser bl.a. knyttet til fullføring av studiet (individuell plan) og godkjenning for ordinasjon etter en maksimumstid på 4 år etter tilsetting, samt bindingstid. Dette tas inn i arbeidsavtalen sammen med en beskrivelse av lønns- og arbeidsvilkår etter at studieperioden er avsluttet. Lønnsvilkår i studieperioden er som uordinert, altså 0950 Prestevikar eller tilsvarende. Det bør utredes om en ny lønnsramme skal opprettes for formålet.

Det gjennomføres en samtale med biskop i det aktuelle bispedømmet før tilsetting. Dette innebærer også en forsikring fra kandidaten om å være lojal mot Den norske kirkes lære og ordninger. Biskopen vurderer på bakgrunn av denne samtalen kandidatens skikkethet/egnethet og om det kan utstedes nødvendige fullmakter for hele studieperioden.

4. Tilrettelegging i studieperioden

I studieperioden gis delvis permisjon med lønn, som tilpasses studieprogresjonen for det enkelte semester etter en individuelt utarbeidet plan. Det legges opp til en gjennomsnittlig arbeidsmengde på 60% av full stilling i studieperioden fram til ordinasjon, slik at lønnet permisjon vil utgjøre 40% av full stilling i gjennomsnitt for perioden.

Det legges en individuell plan for mengden studier og jobb for hvert enkelt semester i samarbeid mellom lærested, kandidat, prost og bispedømmets personalavdeling.

Det oppnevnes en personlig mentor som er en erfaren prest, helst med veilederkompetanse. Mentoren følger kandidaten jevnlig i studieperioden. Ellers er veiledning og oppfølging som for bispedømmets øvrige ansatte.

I studieperioden kan det gis en studiestøtte fra bispedømmet, til dekning av utgifter knyttet til reise og opphold ved studiestedet. Uttak av studiedager knyttet til obligatoriske samlinger, lesedager etc. planlegges i samråd med prost og tas ut som del av allerede innvilget permisjon med lønn for det enkelte semester, jfr. individuell plan.

En studieperiode på maksimum 4 år vil sikre at ordningen har en oversiktlig tidshorisont og gjør at et masterløp e.l. kan gjennomføres i rammen av ordningen.

5. Bindingstid

Det foreslås 2 års bindingstid etter ordinasjon, som gjennomføres i samme bispedømme, jfr. HTA §14.4 om bruk av bindingstid.

Det må avklares nærmere om ordningen også skal omfatte en forholdsmessig tilbakebetaling av utbetalt lønnet permisjon hvis arbeidstakeren slutter i stillingen før bindingstiden er omme, eller bryter studieløpet. Dette må i så fall hjemles i individuelle avtaler og tas inn i arbeidsavtalen ved tilsetning. Beløpet som skal tilbakebetales må være rimelig.

Skulle man mot formodning ikke oppnå ordinasjon etter endt studieperiode foreslås det å ikke kreve tilbakebetaling.

6. Endringer i tjenesteordning og personalreglement

Kirkerådet mener at det kan være tjenlig å forankre stillingskategorien «prest under utdanning» i Tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprest. Det kan gjøres ved å legge inn et tillegg i § 3 om kvalifikasjonskrav tilsvarende det som finnes i tjenesteordning for kateket og diakon, som åpner for omgjøring av stilling i tilfeller hvor det ikke melder seg kvalifiserte søkere. I tråd med dette foreslår Kirkerådet følgende tillegg til § 3:

Dersom det ikke melder seg søkere som oppfyller kvalifikasjonskravene til prest, kan bispedømmerådet midlertidig omgjøre stillingen til en stilling som «prest under utdanning». Alternativt kan bispedømmerådet opprette stilling som «prest under utdanning» når en 4-årig framskrivning av rekrutteringsbehovet ansees som kritisk. Et vilkår for slik tilsetning er at vedkommende inngår en avtale med arbeidsgiver om videreutdanning for å kvalifisere seg for ordinasjon.

I Personalreglement for [rettssubjektet] Den norske kirke er det i dag en forutsetning for å tilsettes fast i en prestestilling at man er eller er kvalifisert for å kunne bli ordinert til prest. Det finnes i dag ingen åpning for å tilsette uordinerte i slike stillinger. Det vil dermed være nødvendig med en tilføyelse i personalreglementet på dette punktet. Det er to løsninger som kan velges for å åpne for dette. Enten kan en PUU-stilling etableres som en egen stillingskategori som beskrives i personalreglementet, eller det kan lages unntak i tilsetningskravene for prest, som ivaretar stillingskategorien «prest under utdanning». Kirkerådet foreslår den siste løsningen, ut fra en betraktning av at disse stillingene i det alt vesentlige har samme innhold og innretning som andre prestestillinger. De er også i sin natur midlertidige, og skal i prinsippet tilbakeføres til en vanlig prestestilling.

Kirkerådet foreslår etter dette følgende tillegg (som nytt annet ledd) i personalreglementet § 18. *Særregler ved tilsetning av prest:*

Personer som blir tilsatt i en «prest under utdanning»-stilling, er unntatt fra kravet om ordinasjon, frem til utdanningen er fullført.

Kirkerådet mener også at det bør regelfestes at tilsetting i slike stillinger bare kan skje etter en samtale med biskopen. Det foreslås at § 18 annet ledd endres til å lyde slik:

Før bispedømmerådet treffer vedtak om tilsetting av person som er ordinert til prest i et annet kirkesamfunn, skal biskopen etter samtale med søkeren ha funnet vedkommende skikket for prestedtjeneste i Den norske kirke og mottatt vedkommendes løfte om å utføre denne tjeneste i overensstemmelse med Den norske kirkes ordninger. Tilsvarende gjelder for personer som er tilsatt i en «prest under utdanning»-stilling.

Videre foreslås det å ta inn et tillegg i tjenesteordning med kvalifikasjonskrav for menighetsprest § 5 hvor det stilles krav om ordinasjon før tiltredelse i prestestilling. Kirkerådet foreslår her følgende tillegg:

For person i «prest under utdanning»-stilling gjelder kravet om ordinasjon fra det tidspunkt utdanningen er fullført.

Navn på ordningen

Ordningen er foreløpig kalt «prest under utdanning», forkortet til PUU, fordi dette til en viss grad er innarbeidet. Dette er navnet i det opprinnelige forslaget til ordning, og den partssammensatte gruppen brukte denne betegnelsen. Kirkemøtet bruker denne betegnelsen i sitt vedtak (KM 24/21).

Kirkerådet mener imidlertid at det er vektige grunner til å finne et annet navn. Et viktig moment i vurdering av stillingstittel er at det bør framkomme tydelig at innehaver av en slik stilling ikke er prest, men under utdanning for å slutføre nødvendig teologisk kompetanse for prestedtjeneste. Samtidig bør det framkomme av stillingstittelen hva slags jobb stillingen er tenkt til å omfatte. Andre stillingsbenevnelse som har blitt vurdert er «pretestudent i arbeid», «presteutdanningsstilling», «prestekandidatstilling» eller «utdanningsstilling». I Den norske kirke er det ikke tradisjon for flerordstitler. Vanlige stillingsbenevnelse er kapellan, sokneprest, prestevikar, prostiprest, diakon, kateket osv.

Kirkerådet foreslår som et alternativ til PUU at et skapes en stillingskategori kalt «prestekandidat», med den tilhørende stillingsbetegnelsen «prestekandidatstilling». En slik betegnelse vil ivareta de hensynene som er drøftet over.

Ved avsluttet studieløp vil stillingen omgjøres tilbake til en ordinær stilling, evt. en prostipreststilling.

Vurderinger

Formkrav – behov for en enhetlig ordning

Kirkemøtets vedtak, «å utarbeide en ordning for prest under utdanning» (KM 24/21 pkt. 7) innebærer at det må legges til rette for enhetlige rammer for en slik stillingskategori. Behovet for dette understrekes ved at ulike ordninger/avtaler allerede er i bruk i flere bispedømmer. Ettersom dagens regelverk ikke åpner for å tilsette fast i prestestilling uten ordinasjon, er slike avtaler som oftest basert på

midlertidig tilsetning. Dette gir utilfredsstillende rammer for begge parter, og vil i fremover etter alt å dømme bli enda vanskeligere, se neste avsnitt.

I forlengelse av de forslag til endringer i det kirkelige regelverket som foreslår i dette dokumentet, vil Kirkerådet også foreslå at det skapes enhetlige rammebetingelser for den gruppen som vil omfattes av ordningen. Dette vil gjelde om stillingen skal være fast eller midlertidig, hva som skal være inngangsbetingelsene for tilsetning i slike stillinger, herunder biskopens rolle, rammebetingelser for studieprogresjonen og lønn og andre ytelser. Kirkerådet ser for seg at Kirkemøtet gir Kirkerådet fullmakt til å fastsette en instruks til bispedømmerådene som kan gi en enhetlig ordning. Dette vil være en minsteløsning, og vil ikke være til hinder for at enkelte bispedømmer kan gi bedre betingelser på enkeltområder.

Fast eller midlertidig tilsetning

Normalordningen i arbeidslivet er fast tilsetning, jf. AML 14-9. Midlertidig tilsetning kan kun benyttes unntaksvis, og må være hjemlet i en av unntaksbestemmelsene. Med den varslede innstramningen i arbeidsmiljøloven, som tar bort muligheten for å ansette midlertidig i en periode på 12 måneder av gangen (AML § 14-9 andre ledd bokstav f) står vi da i vår sammenheng tilbake med unntaksbestemmelsene i AML 14-9-2 b) arbeid i stedet for en annen eller andre (vikariat) og c) Praksisarbeid.

Vikariat vil kun være aktuelt der en navngitt innehaver av stillingen er i permisjon eller sykmeldt, og ikke når stillingene står vakant. Ved ledighet kan denne bestemmelsen dermed ikke brukes.

Praksisarbeid er ikke nærmere definert i loven, men forarbeidene til den tidligere tilsvarende bestemmelsen viser til at slikt arbeid normalt utføres i forbindelse med opplæring eller kvalifisering innenfor et fagområde. Praksisarbeidet kan skje før, under og etter utdanningen og må inngå som et ledd i et fastsatt utdanningsløp. For prester er slik praksis ivare tatt av praksisperiodene i studiet og ordningen Veien til vigsling (VTV) i regi av Bispemøtet. Innføring av ytterligere praksisarbeid som obligatorisk del av studiet for samtlige studenter, ansees å falle utenfor intensjonen for «Prest under utdanning».

Uavhengig av de begrensningene som ligger i arbeidsmiljøloven, antar Kirkerådet at det uansett vil være langt mindre attraktivt for kandidater som står i annen fast jobb å si opp denne for å gå inn i et midlertidig tilsetningsforhold hos Den norske kirke. En slik ordning vil innebære en betydelig risiko for den enkelte og det ville derfor antagelig begrense rekrutteringsmulighetene kraftig.

Det følger av dette at det er lite realistisk å basere en fastlagt PUU-ordning på annet enn fast tilsetning. Dette innebærer at det i første rekke vil være arbeidsgiver som vil bære risikoen dersom et studieløp ikke blir gjennomført innen fristen eller ikke i det hele tatt. En forutsetning for fast tilsetning vil i utgangspunktet være at avtale om fullføring av studiet innen en konkret dato, som maksimalt kan være 4 år fram i tid, tas inn i arbeidsavtalen. Det vil imidlertid ikke innebære at arbeidsavtalen dermed vil være ugyldig dersom denne delen av avtalen ikke er oppfylt. Hvis årsaken ligger i at arbeidstaker åpenbart neglisjerer de arbeidsoppgavene som er knyttet mot studier, kan dette være oppsigelsesgrunn, men erfaring fra lignende avtaler viser at det i de fleste tilfeller kan handle om utenforliggende hensyn; at man får barn, med derav følgende permisjon, eller helseutfordringer, at studiesituasjonen er mer krevende

enn antatt. I en del tilfeller vil det kunne medføre at perioden frem til fullførte studier blir lengre enn først avtalt eller at man ikke makter å gjennomføre.

Bispedømmerådet kan dermed potensielt sitte igjen med ansatte som ikke er kvalifisert til å bekle en ordinær prestestilling og heller ikke uten videre kan sies opp. En slik situasjon kan motvirkes for det første gjennom en grundig vurdering av den enkelte søker, herunder at det foreligger en realistisk og gjennomarbeidet studieplan. For det annet må det være en tett oppfølging fra bispekontoret og prostene underveis, både i samarbeid med lærestedene og lokale mentorer. Dette vil ikke helt ta vekk risikoen for arbeidsgiver, men det vil etter Kirkerådets mening være en forsvarlig risiko.

Utlysning og kvalifikasjonskrav

I personalreglementet § 19 er kvalifikasjonsprinsippet inntatt i sin fulle bredde. Kvalifikasjonsprinsippet er et prinsipp om at man skal velge den som er best kvalifisert for stillingen. Dette innebærer også personlig egnethet, og omfatter ikke kun faglige kvalifikasjoner. Det er tydeliggjort i § 19 at kvalifikasjonsprinsippet kun kan fravikes ved lov eller forskrift. PUU-ordningen vil dermed først og fremst bli brukt i situasjoner der det ikke melder seg kvalifiserte søkere til en ordinær prestestilling. Søkergrunnet for en slik stilling vil dermed bli utvidet ved en utvidelse av søkergrunnet. Dersom det ved en slik utvidet utlysning skulle melde seg ordinære søkere som anses kvalifisert, vil disse normalt gå foran, og det vil ikke være nødvendig å omgjøre stillingen.

Likevel ansees det som nødvendig gitt den svært krevende rekrutteringssituasjonen som er forventet på bakgrunn av aldersfordelingen blant dagens prester, å kunne lyse ut PUU-stillinger også med basis i hvordan rekrutteringssituasjonen forventes å være noe fram i tid. Dette foreslås som alternativ 2, og kommer som et ekstra virkemiddel bispedømmerådet kan benytte etter drøfting med tillitsvalgte.

De som tilsettes etter alternativ 2, ender opp i stilling som prostiprest etter ordinasjon. Arbeidstaker har da fått lønn under den siste delen av studiene, og har et fast ansettelsesforhold. Vedkommende vil da eventuelt kunne risikere å måtte flytte på seg innen bispedømmet etter ordinasjon, men har da fått betydelig støtte til å opparbeide seg verdifull kompetanse som kvalifiserer til annen prestestilling i et arbeidsmarked som er svært gunstig for søkerne i overskuelig framtid.

Med hensyn til kvalifikasjonsprinsippet må det understrekes at stillinger som lyses ut vil være å betrakte som trainee-stillinger. Kvalifiseringen frem til ordinasjon vil dermed være en sentral del av stillingens innhold, slik at personer som allerede er ordinert eller som er kvalifisert til å bli det, ikke vil være målgruppe for denne type stilling.

Fullmakt og ordinasjon, biskopens myndighet/egnetetsvurdering

Biskopene har, i tillegg til lærestedene, et selvstendig ansvar for å foreta en skikkethets- og egnethetsvurdering av teologiske kandidater som sikter mot ordinasjon

I § 1 og § 8 i tjenesteordning for biskoper tydeliggjøres biskopens selvstendige ansvar med tanke på egnethetsvurdering. I § 8 heter det bl.a. at «Biskopen beslutter om ordinasjon til prestetjeneste og vigsling til andre kirkelige tjenester, etter i samtale å ha funnet kandidatene skikket for tjenesten ...». Det kommer også tydelig fram at biskopen har et læremessig ansvar i kirken, og for å ivareta dette tilsynsansvaret kan

gi råd, veiledning og bindende pålegg vedrørende presters og andre kirkelige tilsattes tjenesteutøvelse. Det kommer også fram av § 1 at biskopen har et ansvar også for prestenes livsførsel, trosliv og ellers det som kommer frem av ordinasjonsløftet,

Når biskopens vurderer av kandidat til prestatjeneste forut for fullmakt og en endelig ordinasjon, vil denne vurdering delvis *utvide* den vurdering som skikkethetsforskriften i universitets- og høgskoleloven pålegger. Biskopene har utfra tjenesteordningen et særlig *læremessig* ansvar. Biskopens vurdering innebærer dermed en større grad av *helhetsvurdering*, der også kirkens tro, kandidatens livsførsel, trosliv, teologisk forståelse, indre kirkelig forhold og ordinasjonsløftets pålegg spiller inn. Biskopene og lærestedene forholder seg til ulikt regelverk, da skikkethetsvurderingen og egnethetsvurderingen er hjemlet ulikt.

Det er derfor viktig å påpeke at en PUU-ordning ikke binder biskopene til en framtidig ordinasjon. PUU-ordningen tar sikte *mot* ordinasjon, men det innebærer også en viss mulighet for at en slik autorisasjon ikke oppnås. Det er en risiko man må ta høyde for. Slik det for øvrig også er for dem som har fullført profesjonsutdanningen etter vanlig ordning. Det som er annerledes er at kandidater i PUU-ordningen har fast ansettelse. Kirkerådet mener derfor det vil være rimelig at en person som blir innstilt til en PUU-stilling, må ha en samtale med biskopen i forkant av tilsetningen, der denne kan foreta en helhetlig vurdering av den som skal tilsettes og dessuten motta en forsikring om at vedkommende vil være lojal mot Den norske kirkes lære og ordninger.

Tilrettelegging i studieperioden

Å være student midtveis i livet har andre utfordringer enn for yngre studenter. Det er krevende å rydde plass til studier når man samtidig må arbeide og dette i mange tilfeller skal kombineres med familieliv. Det er belastende å skulle leve på lån eller deltidsjobber over lang tid. Samtidig er det naturlig å påregne en viss egeninnsats for å komme i havn med ønsket karrierevei. At det koster både tid og krefter for den enkelte, og at det må gjøres prioritering, er naturlig.

Disse momentene vil være viktige i en tilrettelegging av «prest under utdanning». Det innebærer en vesentlig tilrettelegging for å få fullført et kvalifiserende studium. Dette vil påvirke den samlede profilen på stillingene.

Andrekarriere-prester som har tatt deler av teologi studiet i kombinasjon med annet arbeid, trekker fram som avgjørende for at en slik ordning skal virke rekrutterende at ordningen må være fleksibel, sikre en forutsigbar økonomi og gi trygghet for framtidig jobb i kirken. Disse momentene vil være viktige i en uttegning av ordningen.

Det foreslås for det første en fleksibel fordeling mellom arbeid og studier, med et fleksibelt uttak av størrelsen på lønnet permisjon etter oppsatt studieprogresjon og arbeidsplan. Det vil måtte utarbeides en individuell plan for hvert semester i et samarbeid mellom kandidat, personalavdeling, prost og studiested fram til fullført studieløp, som angir forholdet mellom jobb og studium. Flere av de teologiske lærestedene er nå i gang med å utarbeide studietilbud som vil bli innrettet mot denne type studenter.

Tett oppfølging av den enkelte arbeidstaker/student er avgjørende for å lykkes med gjennomføringen av ordningen og fullføring av studieløpet. Det kan tenkes ulik innretning på slike oppfølgingssamtaler, der f.eks. prosten kan ha ansvar for

medarbeidersamtaler og lærested/bispedømmekontor har ansvar for det mer på formelle og faglige ved ordningen.

Aldersgrense?

PUU-ordningen er primært ment å være for andrekarriere-studenter, og ikke for dem som tar teologistudiet som første utdanning. Både kandidatene og kirken vil i utgangspunktet være best tjent med at sistnevnte gruppe fullfører studiet som ordinært studieløp på normert tid og deretter søker seg til prestetjeneste.

Kirkemøtet vedtok i sak KM 24/21 punkt 6 at «Kirkemøtet ber Kirkerådet styrke tilrettelegging for at personer over 35 år skal kvalifisere for vigsling til diakon, kantor, kateket og prest». Det kan sees i sammenheng med at de reviderte kvalifikasjonskravene for prest angir en aldersgrense på 35 år for personer som ikke har tatt profesjonsstudiet i teologi (cand.theol.). Det saklige grunnlaget for en slik aldersgrense er et ønske om å peke på profesjonsstudiet som den primære veien til ordinasjon.

Kirkerådet antar at det store flertall av dem som er aktuelle søkere for en PUU-stilling ikke sikter mot en cand.theol.-grad. For disse vil dermed alderskravet uansett være knyttet sammen med tilsetting, selv om det er et åpent spørsmål om alderskravet skal gjøres gjeldende ved tilsetting, eller fra det tidspunkt studiene etter planen er fullført og stillingen kan omgjøres til en ordinær prestestilling.

Dersom det likevel skulle bli tilsatt søkere som sikter mot cand.theol.-grad, vil alderskravet ikke slå inn. På tross av det som er sagt i første avsnitt, synes det også lite tjenlig å sette en absolutt skranke mot å slippe til yngre søkere. I en situasjon med stor mangel på søkere, kan hensynet til at en stilling blir besatt tenkes å veie tyngre enn at studieløpet skal fullføres på ordinært vis.

Konklusjonen er dermed at det ikke bør stilles noen krav til alder for denne type stillinger, utover det som alt finnes i tjenesteordningen.

Bindingstid

Ved tilsetting i en PUU-stilling og utarbeidelse av individuell plan vil det være klart hvor lang tid som settes av til fullføring av studiet og samtidig hvor mye permisjon med lønn som samlet sett er avtalt. Det er da naturlig og i tråd med HTA 14.4 at det innarbeides en avtale om bindingstid. Videre at det inngås avtale om eventuell tilbakebetaling.

Det må avklares nærmere om ordningen også skal omfatte en forholdsmessig tilbakebetaling av utbetalt lønnet permisjon hvis arbeidstakeren slutter i stillingen før bindingstiden er omme. Dette må i så fall hjemles i individuelle avtaler. Beløpet som i tilfelle skal tilbakebetales må være rimelig. Hvis ikke risikerer man at aktuelle kandidater vegrer seg for å gå inn i en slik ordning med et potensielt høyt krav om tilbakebetaling. Samtidig vil en form for krav om tilbakebetaling gi et visst insitament til å fullføre studieløpet. Det kan være et verktøy for å sikre framdrift og motivasjon.

Ved brudd på bindingstid kan avtalelovens § 36 komme inn og gjøre bindingstiden ugyldig dersom resultatet av en opprettholdelse vil medføre klar urimelighet. Saken anbefales utredet videre med formål å utarbeide en standardtekst som kan tas inn i arbeidsavtalene for PUU-stillingene.

Skulle man mot formodning ikke oppnå ordinasjon etter endt studieperiode der nødvendige eksamener er bestått, kreves det ikke tilbakebetaling.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Stillingene finansieres i utgangspunktet over bispedømmets ordinære budsjett. Det bør utredes om bispedømmerådet kan søke Kirkerådet om rekrutteringsmidler til dekning av kostnader til lønnet permisjon og øvrige ekstrautgifter.

Ordningens alternativ 2 innebærer å utvide antall stillinger i det prostiet som hadde den ubesatte stillingen. Dette gir arbeidsgiver noe større handlingsrom med hensyn til tjenestested, spesielt ettersom PUU-kandidaten ikke skal arbeide i full stilling i studieperioden. Noen stillinger som menighetsprest vil ikke gi rom for permisjon i det omfang som ordningen legger opp til.

Videre vil konsekvensen av alternativ 2 kunne være at det jobbes videre med rekruttering til den ubesatte stillingen, også etter at en PUU-kandidat er tilsatt i prostiet. Dersom rekrutteringen til den vakante stillingen skulle føre fram og PUU-kandidaten etter endt studieløp velger å ikke søke seg til annen stilling, vil vedkommende gå inn i en stilling som prostiprest samtidig som den opprinnelige vakante stillingen også blir besatt. Dette vil innebære en økt bemanning og medfølgende økte kostnader.

Totalt sett medfører rekrutteringsutfordringene en større risiko for de fleste bispedømmer enn risikoen for å sitte med for mange tilsatte prester i et prosti der en har valgt å opprette en PUU-stilling. Derfor ansees risikoen i den foreslåtte ordningen totalt sett som både håndterlig og fornuftig.